

УДК 32:001.891:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2025.33.39>

СТРАТЕГІЇ ПОЛІТИЧНОГО КОНСАЛТИНГУ ДЛЯ ПОЛЯРИЗОВАНИХ СУСПІЛЬСТВ НА ОСНОВІ МЕРЕЖЕВОЇ АНАЛІТИКИ

Вовк Світлана,

доктор політичних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
ORCID ID: 0000-0001-6818-4107

Новосколькова Людмила,

кандидат політичних наук, доцент,
завідувачка кафедри політології і міжнародних відносин
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
ORCID ID: 0000-0003-1082-7979

Демідов Денис,

доктор філософії, докторант кафедри політології і міжнародних відносин
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
ORCID ID: 0009-0006-9545-1307

Актуальність дослідження зумовлена трансформаціями політичного й інформаційного середовища, у якому цифрові платформи стали головними каналами політичної комунікації. У цьому середовищі посилюється поляризація громадської думки, що проявляється через формування інформаційних бульбашок, підвищену роль емоційного контенту та поглиблення когнітивних упереджень. Поляризація не лише ускладнює взаємодію між різними ідеологічними групами, а й створює ризики соціальної нестабільності й радикалізації окремих сегментів населення, що робить дослідження ефективних стратегій політичного консалтингу надзвичайно актуальним. Метою статті є розроблення й обґрунтування стратегій політичного консалтингу для поляризованих суспільств із застосуванням комплексу методів, що охоплюють мережевий аналіз для визначення центральності вузлів і виявлення мостів між кластерами, контент-аналіз для оцінювання тематичних домінант і тональності політичних повідомлень, аналітику соціальних медіа для збору й обробки великих масивів даних про поведінку користувачів, а також порівняльний аналіз стратегій консалтингу з метою оцінювання їх ефективності в умовах різного рівня поляризації. Результати дослідження показують, що інтеграція структурного та змістового підходів сприяє підвищенню ефективності політичних комунікацій, зменшенню соціальної конфліктності й створенню передумов для конструктивного діалогу між різними групами. Запропоновані стратегії таргетованої комунікації, зміцнення міжкластерних зв'язків та адаптивної контентної політики мають практичне значення не лише в національному контексті, а й у міжнародних регіональних умовах, урахувавши глобалізацію, процеси регіоналізації та трансформацію міжнародної системи, що формують нові виклики й можливості для сучасного політичного консалтингу.

Ключові слова: регіон, міжнародний регіон, глобалізація, регіоналізація, трансформація міжнародної системи.

Vovk Svitlana, Novoskoltseva Liudmyla, Demidov Denys. Political consulting strategies for polarized societies based on network analytics

The relevance of this research is due to the ongoing transformations of the political and information environment, where digital platforms have become the main channels of political communication. In this environment, the polarization of public opinion is increasing which is manifested through the formation of information bubbles, the growing role of emotional content, and the amplification of cognitive biases. Polarization not only complicates the interaction between different ideological groups, but also creates risks of social instability and radicalization of certain segments of the population, which makes the study of effective political consulting strategies as an extremely relevant. The aim of the article is to develop and justify the strategies of political consulting for polarized societies by applying a set of methods that include network analysis for determination the central role of nodes and identification of correlations between clusters, content analysis to assess thematic dominants and the tone of political messages, social media analytics to collect and process large amounts of data on users behavior, as well as a comparative analysis of consulting strategies to evaluate their effectiveness under different levels of polarization. The results of the research demonstrate that the integration of structural and content-based approaches contributes the effectiveness of political communications, reduces social conflict, and creates prerequisites for more constructive dialogue between different groups. The proposed strategies of targeted communication, strengthening inter-cluster connections and adaptive content policy have

practical significance not only in the national content, but also in international regional conditions, taking into account globalization, regionalization processes, and the transformation of the international system, which form new challenges and opportunities for modern political consulting.

Key words: region, international region, globalization, regionalization, transformation of the international system.

У демократичних суспільствах проблема поляризації громадської думки особливо загострилася через цифрову трансформацію комунікацій. Соціальні мережі, які стали головним каналом політичної взаємодії, сприяли не лише зростанню рівня політичної мобілізації, а й істотному загостренню ідеологічних суперечностей. Алгоритмічна персоналізація інформаційних потоків, формування інформаційних бульбашок і роль лідерів думок у цифровому просторі створюють середовище, у якому посилюються когнітивні упередження й радикалізація позицій. У таких умовах традиційні методи політичного консалтингу, основані на масових опитуваннях і класичних моделях сегментації аудиторії, виявляються недостатньо ефективними, що створює потребу в нових підходах до організації політичних комунікацій.

Мережева аналітика, що ґрунтується на дослідженні структур соціальних зв'язків і моделей поширення інформації, дає нові можливості для формування стратегій політичного консалтингу в умовах високої поляризації. Вона дає змогу ідентифікувати основні вузли впливу, визначати конфігурації комунікаційних кластерів, прогнозувати динаміку поширення контенту й виявляти точки, здатні знизити або, навпаки, посилити соціальну напруженість. Застосування мережевих методів у політичному консалтингу сприяє формуванню більш цілеспрямованих, ефективних і безпечних комунікаційних кампаній, які враховують складність сучасного інформаційного середовища.

Метою роботи є обґрунтування та розроблення стратегій політичного консалтингу для поляризованих суспільств із застосуванням методів мережевої аналітики, що дають змогу підвищити ефективність комунікаційних кампаній і знизити рівень соціальної конфліктності.

Завданнями дослідження є такі:

- 1) проаналізувати основні механізми поляризації громадської думки та визначити роль соціальних мереж у посиленні ідеологічних суперечностей;
- 2) розробити підхід до застосування мережевої аналітики для ідентифікації впливових акторів і виокремлення структурних особливостей комунікаційних мереж;
- 3) сформулювати комплекс стратегій політичного консалтингу, спрямованих на зниження конфліктності й підвищення ефективності політичних комунікацій у поляризованих середовищах.

Основним інструментом є мережева аналітика, що забезпечує можливість аналізу структури соціальних зв'язків, виявлення основних акторів, виокремлення показників центральності й побудови моделей поширення інформації в цифровому середовищі. Для глибшого розуміння змістових характеристик комунікацій застосовувався контент-аналіз, орієнтований на виявлення тональності дискусій, тематичних домінант і риторичних стратегій у повідомленнях користувачів. Додатково використовувалися інструменти аналізу соціальних медіа, які дали змогу опрацювати великі масиви даних, простежити динаміку інформаційних потоків і встановити залежність між структурними характеристиками мереж і поширенням поляризаційних наративів. Різні моделі та стратегії консалтингу зіставляли на основі порівняльного аналізу, що дало можливість виявити відмінності в ефективності підходів залежно від рівня соціальної сегрегації та інтенсивності конфліктних комунікацій. Загальний дослідницький процес організовано в межах системного підходу, що розглядає політичний консалтинг не лише як сукупність технологій впливу, а як інтегровану діяльність, що поєднує інформаційно-комунікаційні, поведінкові й етичні виміри.

Політичний консалтинг стає дедалі важливішим елементом сучасної політичної практики, особливо в умовах посилення гібридних загроз та інформаційних атак. У добу цифровізації й поширення глобальних інформаційних потоків політичні процеси все частіше зазнають маніпуляцій через медіаресурси, що зумовлює потребу в адаптації політичних стратегій до нових викликів. У цьому контексті зростає актуальність чіткого визначення сутності політичного консалтингу та розуміння його ролі в зміцненні стійкості політичних систем і підтримці демократичних процесів. Дослідження зосереджується на аналізі теоретичних засад та етапів розвитку політичного консалтингу, що допомагає глибше усвідомити його значення в сучасних умовах.

Політичний консалтинг постав перед безпрецедентними викликами, які зумовили потребу в радикальній адаптації підходів. Серед пріоритетів можна визначити адаптацію комунікаційних стратегій до специфіки воєнного часу, підтримку соціуму в умовах травматичного досвіду та створення ефективних інструментів для нейтралізації пропаганди й дезінформації. Попит на традиційні переддвирборчі послуги різко впав, а натомість зросла потреба в стратегічних комунікаціях, урядових зв'язках (GR) і взаємодії

з міжнародною спільнотою. Війна докорінно змінила сферу політичного консалтингу в Україні: виборчі процеси призупинили, а основний акцент змістився з електоральних кампаній на інші напрями політичної діяльності. Нині консультанти зосереджуються на стратегічних комунікаціях для органів влади та політичних лідерів, міжнародному лобіюванню й роботі з урядами, парламентами та міжнародними організаціями для залучення військової, фінансової й гуманітарної допомоги, а також для посилення санкцій проти агресора. Важливими залишаються антикризові комунікації та управління репутацією, зокрема реагування на інформаційні виклики, пов'язані з обстрілами, надзвичайними ситуаціями, а також із формуванням позитивного іміджу України у світі. До основних напрямів належить і робота з внутрішньо переміщеними особами й ветеранами, дослідження суспільних настроїв у воєнних умовах, аналіз регіональних відмінностей впливу бойових дій і прогнозування політичних процесів у післявоєнний період [3, с. 150].

Під час війни політичні консультанти повинні демонструвати високу гнучкість, чітко усвідомлювати поточну ситуацію та ефективно діяти в умовах невизначеності й постійного стресу. Значно зросла важливість цифрових технологій, зокрема соціальних мереж, які стали основним каналом комунікації [8, с. 23].

Інтернет і численні онлайн-платформи змінили політичний ландшафт. Вони дали можливість кожному, хто цікавиться політикою, заявити про себе на політичній арені. Використовуючи розширені можливості самореклами, політики-початківці можуть просувати власні програми. Водночас сучасний інформаційний простір не лише розширив доступ громадян до інформації, а й поставив нові виклики, пов'язані з маніпуляціями й технологіями впливу на політичні рішення [1, с. 8].

Серед головних інноваційних тенденцій, що визначатимуть подальший розвиток політичного консалтингу, особливе значення має розширене застосування даних та аналітичних інструментів. Це дає змогу збирати, опрацьовувати й інтерпретувати значні масиви інформації про виборців, їхні уподобання та моделі поведінки, що забезпечує точнішу сегментацію цільових груп і підвищує ефективність персоналізованих комунікацій. Штучний інтелект у політичних кампаніях застосовується для аналізу текстів, створення контенту, автоматизації комунікацій і прогнозування результатів. Значення соціальних мереж і впливових осіб залишається важливим, а співпраця з лідерами думок і мікроблогерами набуває ще більшого значення. Популярність відеоконтенту змушує консультантів опановувати навички створення якісних і привабливих відеоматеріалів. Мікротаргетинг дає змогу адресувати максимально релевантні повідомлення невеликим групам виборців на основі їхніх інтересів і характеристик. Інтерактивні формати й елементи гейміфікації сприяють залученню виборців через онлайн-платформи та нетрадиційні методи, водночас особлива увага приділяється кібербезпеці, захисту від дезінформації, а також екологічним і соціальним аспектам [4, с. 88].

Розвиток ринку політичних технологій зумовив професіоналізацію, інтернаціоналізацію та глобалізацію галузі. Досягнення успіху як на загальнонаціональних, так і на місцевих виборах стало можливим завдяки впровадженню сучасних PR-технологій, застосуванню новітніх інструментів і методів, таких як агітація, пропаганда, політична реклама, медіарилейшнз, GR-технології, фандрейзинг і спічрайтинг, а також завдяки ретельно продуманій стратегії та тактиці передвиборчої боротьби. Кожна виборча кампанія характеризувалася унікальністю, оригінальністю й непередбачуваністю [12, с. 312].

Разом із позитивними змінами в політичних системах з'явилися й нові виклики. Поляризація суспільної думки є серйозною проблемою, особливо в умовах глобалізації інформаційних потоків і зростання ролі цифрових платформ. Сутність цього явища – формування стійкого розколу в суспільстві, що виявляється в різко протилежних позиціях щодо основних політичних і соціальних питань. Процес поляризації посилюється під впливом технологічних інновацій, які трансформували традиційні канали комунікації та зробили соціальні мережі головним середовищем взаємодії громадян, формування й поширення політичних поглядів.

Соціальні мережі формують нові комунікаційні структури, що істотно відрізняються від традиційних медійних моделей із властивою їм асиметрією впливу. На відміну від традиційних ЗМІ, де комунікаційні потоки є здебільшого вертикальними та контрольованими, соціальні мережі забезпечують горизонтальні зв'язки між користувачами, даючи змогу кожному бути як джерелом, так і ретранслятором інформації. Така децентралізація зумовлює збільшення інформаційного шуму й ускладнює верифікацію джерел, створюючи сприятливий ґрунт для дезінформації та емоційно насичених наративів. Саме ці чинники стимулюють формування поляризованих груп, які згодом стають домінуючими акторами в процесі політичної комунікації.

Поляризація в соціальних мережах пов'язана з низкою соціально-психологічних механізмів, серед яких важливу роль відіграють інформаційні бульбашки, селективне сприйняття й алгоритмічна

селекція. Разом вони створюють середовище, де переважають однорідні ідеї та обмежується доступ до альтернативних поглядів. Алгоритми, що персоналізують інформаційні потоки, посилюють цей ефект, оскільки їхня мета полягає не в забезпеченні плюралізму, а в максимізації часу взаємодії користувача з платформою. Така структура комунікацій призводить до того, що громадяни отримують лише ті повідомлення, які підтверджують їхні упередження, і майже не натрапляють на контраргументи.

З огляду на це, для систематизації основних механізмів, що формують поляризацію суспільної думки в цифровому середовищі, пропонується узагальнювальна таблиця, яка демонструє характеристики кожного механізму, його прояви в соціальних мережах і потенційний вплив на політичні позиції громадян (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні механізми поляризації суспільної думки та їх прояви в соціальних мережах

Механізм поляризації	Сутність механізму	Прояв у соціальних мережах	Потенційний вплив на політичні позиції
Інформаційні бульбашки (echo chambers)	Формування замкнених інформаційних просторів, де циркулюють однорідні погляди	Алгоритмічна персоналізація контенту, підписка на однодумців, ігнорування альтернативних джерел	Посилення однорідності поглядів, зниження толерантності до опозиційних думок
Селективне сприйняття	Перевага інформації, яка підтверджує власні переконання	Активне поширення контенту, що збігається з позицією користувача; ігнорування або дискредитація контраргументів	Закріплення когнітивних упереджень, радикалізація позицій
Алгоритмічна селекція	Застосування алгоритмів для персоналізації новинної стрічки	Рекомендаційні системи, що посилюють уподобання користувачів	Поглиблення сегрегації інформаційних потоків, зростання поляризації
Вірусне поширення емоційного контенту	Пріоритетність емоційно насичених матеріалів перед аналітичними	Швидке поширення провокаційних та емоційних постів	Підвищення конфліктності, стимуляція емоційного голосування
Вплив лідерів думок	Диспропорційний вплив окремих акторів на масову аудиторію	Активність інфлюенсерів і політичних діячів у мережах	Формування домінантних наративів, посилення ідеологічної поляризації

Джерело: розроблено авторами.

Аналіз таблиці дає змогу виокремити кілька важливих закономірностей. По-перше, основним драйвером поляризації є алгоритмічна логіка функціонування соціальних платформ, що сприяє створенню інформаційних бульбашок і посилює селективне сприйняття. Це означає, що користувачі потрапляють у ситуацію «інформаційного комфорту», де вони не ознайомлюються з опозиційними поглядами, а отже, не мають стимулу до критичного аналізу. По-друге, поєднання алгоритмічної селекції та пріоритетності емоційного контенту створює середовище, де переважає маніпулятивна комунікація, спрямована на мобілізацію емоцій, а не раціонального обговорення. По-третє, значний вплив лідерів думок, які акумулюють увагу великих аудиторій, створює асиметрію в поширенні політичних наративів і робить їх основними агентами поляризаційних процесів.

Формування політичних технологій в Україні відбувалося в складний перехідний період, коли соціальні межі були розмитими, партійно-політична система залишалася нестабільною, а адміністративний ресурс і далі використовувався для впливу на електоральну поведінку громадян. Постійна зміна «правил гри» на виборчому полі країни також була стримувальним чинником, що ускладнював стабілізацію вітчизняних політичних технологій і їх становлення як інституціоналізованої прикладної політичної науки [13]. Політичні технології – невіддільний елемент будь-якої PR-кампанії – завжди містять маніпулятивний елемент. Політичні спічрайтери, створюючи тексти виступів для замовників, насамперед орієнтуються на формування громадської думки, застосовуючи широкий арсенал психологічних методів впливу [2, с. 184].

Мережева аналітика в контексті політичного консалтингу є одним із найефективніших інструментів для дослідження комунікаційних процесів і прогнозування поведінки виборців. На відміну від традиційних методів соціології, що ґрунтуються на вибіркових опитуваннях і мають обмежену здатність відображати динаміку цифрових комунікацій, мережева аналітика виявляє структурні закономірності в реальному часі, аналізуючи мільйони зв'язків між користувачами. Це дає можливість оцінювати не

лише змістові характеристики дискусій, а й топологію соціальних мереж, що визначає маршрути поширення інформації та формування громадської думки.

Мережеву аналітику в політичному консалтингу застосовують для виявлення основних акторів, оцінювання рівня поляризації, визначення потенційних каналів комунікації та прогнозування інформаційних ризиків. У поляризованих суспільствах ці завдання набувають особливої актуальності, оскільки існування двох чи більше ідеологічних таборів-конкурентів створює умови для конфліктної комунікації, яка може перерости в кризові ситуації. Аналітичні алгоритми дають змогу консалтингам розробляти стратегії для пом'якшення напруження й поширення контенту, що стимулює конструктивний діалог.

Важливим аспектом є застосування метрик мережевої структури для виокремлення впливових вузлів. Такі метрики, як центральність за ступенем, міжпосередницька центральність (betweenness centrality) й евклідова близькість, дають змогу визначити, які користувачі здатні виконувати роль комунікаційних мостів між різними кластерами. Наприклад, актори з високою міжпосередницькою центральністю можуть бути цільовими точками для інформаційних кампаній, спрямованих на послаблення поляризації, оскільки вони мають доступ до різних груп і здатні поширювати помірковані повідомлення.

Ще одним напрямом мережевої аналітики є кластеризація аудиторій за допомогою алгоритмів виявлення спільнот, таких як Louvain або Girvan-Newman. Кластеризація дає змогу виявляти групи користувачів, об'єднаних спільними інтересами, і розробляти таргетовані стратегії для кожного сегмента. Зокрема, у поляризованих суспільствах важливо визначати кластери, які демонструють високий рівень радикалізації, і застосовувати до них диференційовані комунікаційні підходи.

З метою систематизації основних методів мережевої аналітики, що застосовуються в політичному консалтингу для роботи з поляризованими суспільствами, доцільно розглянути узагальнювальну таблицю, у якій представлено методи мережевої аналітики в політичному консалтингу для поляризованих суспільств (таблиця 2).

Таблиця 2

Методи мережевої аналітики в політичному консалтингу для поляризованих суспільств

Метод аналізу	Сутність методу	Основні метрики	Стратегічне застосування
Аналіз центральності	Визначення впливових вузлів у мережі	Ступінь (degree), міжпосередницька центральність, близькість	Ідентифікація лідерів думок, вибір каналів для інформаційних кампаній
Виявлення спільнот (community detection)	Кластеризація вузлів на основі щільності зв'язків	Модульність (modularity), щільність груп	Сегментація аудиторії, таргетинг для різних груп
Аналіз щільності й фрагментації	Оцінювання структурної інтегрованості мережі	Щільність, кількість компонентів	Прогноз рівня поляризації, виявлення зон конфлікту
Аналіз інформаційних потоків	Моделювання маршруту поширення контенту	Середня довжина шляху, швидкість дифузії	Оптимізація поширення контенту, прогнозування вірусного ефекту
Аналіз міжкластерних мостів	Виявлення вузлів, що з'єднують різні групи	Edge betweenness, міжкластерний коефіцієнт	Зниження поляризації шляхом посилення міжгрупової комунікації

Джерело: створено авторами.

Аналіз наведеної таблиці свідчить про те, що методи мережевої аналітики виконують не лише діагностичну, а й прогностичну функцію. Наприклад, аналіз центральності дає можливість політичним консультантам зосереджувати ресурси на найвпливовіших акторах, тоді як виокремлення спільнот є основою для розроблення комунікаційних стратегій, адаптованих до особливостей конкретних аудиторій. Оцінювання щільності й фрагментації мережі забезпечує можливість вимірювання рівня поляризації, а аналіз міжкластерних мостів відкриває можливості для створення «комунікаційних коридорів», що сприяють діалогу між ідеологічно віддаленими групами.

Політичне протистояння в інтернет-просторі може проявлятися в різних формах, що зумовлює необхідність застосування різних механізмів впливу. Одним із різновидів такого протистояння є зовнішні та внутрішні кіберконфлікти. Зовнішні конфлікти становлять більшу загрозу та є менш контрольованими, оскільки сучасна міжнародна політична спільнота досі не виробила єдиного регламенту, який би задовольняв усі держави світу й стримував представників окремих країн від протиправних дій.

Яскравим прикладом зовнішнього кіберпротистояння є міждержавні конфлікти у формі хакерських атак, що виводять з ладу діяльність цілих корпорацій, установ та організацій, демонструючи неспроможність політичних суб'єктів захистити населення. Надалі це призводить до негативних економічних наслідків, що відображаються на рівні платоспроможності. Крім того, зовнішні кіберконфлікти можуть мати персоналізований характер, коли політичні лідери публічно в соціальних мережах роблять офіційні заяви щодо конкретних опонентів або цілих політичних груп із протилежними поглядами, що викликає необхідність міжнародного обговорення [5, с. 145]. Серед політичних технологій у контексті демократичного державотворення найбільш перспективними вважаються технології соціальної взаємодії, партнерства й діалогу, які забезпечують стійкий зв'язок між владними структурами та громадськістю. Водночас маніпуляція пронизує всі сфери суспільного життя й особливо яскраво проявляється в ситуаціях, пов'язаних із політичним впливом. Варто пам'ятати, що політичний вплив є одним з основних чинників у процесах здобуття, утримання та використання влади, а маніпулювання – надзвичайно дієвий інструмент цього впливу [7, с. 44].

Сфера застосування прийомів і механізмів маніпулятивного впливу є надзвичайно широкою, часто непублічною й важко передбачуваною. Водночас дослідники зазначають наявність певних тенденцій у розвитку політичних технологій: 1) перехід від примусу до більш витонченого маніпулювання; 2) зростання складності маніпулятивного інструментарію; 3) ускладнення моделей маніпуляції – від прямолінійних до непрямих, здійснюваних «чужими руками»; 4) прискорення темпів маніпулятивних процесів [11, с. 96]. Політичні PR-технології здебільшого спираються не на раціональні аргументи – економічні програми чи політичні платформи, а на формування емоційного враження. Для політиків аксіомою в цій сфері є розуміння того, що громадськість не має прямого доступу до політика й реагує переважно на його образ, імідж і телевізійну картинку. Унаслідок цього відбувається істотне звуження інформаційного каналу та скорочення часу для її оцінювання (наприклад, виборець бачить кандидата лише близько півтори хвилини на день) [11, с. 98].

У такому контексті особливої актуальності набуває використання новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту (далі – ШІ), здатного посилювати вплив на аудиторію завдяки персоналізованим повідомленням і швидкій обробці великих масивів даних. ШІ розвивався в три етапи. Він почався з технологічного вдосконалення та збільшення обчислювальної потужності, потім перейшов до створення штучних нейронних мереж, що імітують роботу людського мозку, завершальним етапом стала поява здатності навчатися й практично застосовувати здобуті знання в реальних умовах [14, с. 19]. Це спричинило подальшу трансформацію механізмів політичної комунікації, зокрема його активно застосовують для вдосконалення інструментів соціальних медіа: мікротаргетингу, персоналізованої політичної реклами, моніторингу політичної активності й уподобань користувачів у мережах, роботи чат-ботів і навіть поширення дезінформації. Водночас уже сьогодні помітно, що застосування ШІ негативно впливає на основні принципи традиційної демократії: створення промов за його допомогою знижує рівень довіри виборців до політиків; персоналізована реклама обмежує поінформованість громадян (оскільки вони бачать лише контент, який алгоритм вважає релевантним їхнім уподобанням); високоякісні дипфейки не лише завдають шкоди іміджу та впливають на рейтинг політичних акторів, а й загалом підривають довіру суспільства до політичної інформації [6, с. 88]. Наприклад, результати опитування у Великій Британії засвідчили, що більшість виборців негативно ставиться до застосування ШІ для підготовки промов парламентарями, оскільки такі тексти сприймаються як неавтентичні, не викликають довіри й не створюють враження, що політик щиро вірить у сказане [15].

Стратегії політичного консалтингу в поляризованих суспільствах мають спиратися на комплексний аналіз комунікаційних мереж і поведінкових патернів аудиторії. У сучасних умовах, коли соціальні мережі є основним каналом поширення політичної інформації, традиційні підходи до комунікації втрачають ефективність. Персоналізовані інформаційні потоки, алгоритмічна селекція контенту й висока роль лідерів думок створюють середовище, де будь-яке повідомлення сприймається крізь призму ідеологічної належності. Зважаючи на це, стратегія політичного консалтингу повинна враховувати особливості поляризаційних процесів, виявлених за допомогою мережевої аналітики, й адаптуватися до змінної конфігурації мережевих структур.

Важливим завданням консалтингових стратегій є не лише ефективне донесення повідомлень до цільових аудиторій, а й мінімізація конфліктності й ризиків ескалації напруженості. У цьому контексті мережевий підхід пропонує низку можливостей для сегментації аудиторій, оптимізації каналів комунікації та розроблення диференційованих інформаційних кампаній.

На основі мережевої аналітики стратегії консалтингу можна поділити на три основні напрями: таргетована комунікація, зміцнення міжкластерних зв'язків та адаптивна контентна політика. Таргетована

комунікація полягає у використанні даних про центральність і впливовість вузлів для поширення інформації через лідерів думок, які мають найбільший потенціал охоплення. Ця стратегія дає змогу мінімізувати інформаційні витрати й досягти максимальної ефективності через посередників.

Зміцнення міжкластерних зв'язків передбачає роботу з акторами, які виконують функцію «мостів» між різними ідеологічними групами. Налагодження каналів комунікації між кластерами зменшує замкнутість інформаційних бульбашок і сприяє поширенню більш нейтральних чи конструктивних повідомлень. Така стратегія особливо актуальна в умовах високого рівня сегрегації мережі, коли прямий вплив на опонентські групи є утрудненим.

Адаптивна контентна політика передбачає використання даних про емоційний тонус дискусій і тематику основних наративів для формування повідомлень, що резонують із цінностями аудиторії, але водночас знижують агресивність і радикалізм. Це може містити пом'якшення поляризаційних фреймів, інтеграцію меседжів, спрямованих на спільні цінності, а також застосування візуальних і текстових форматів, оптимізованих під алгоритми соціальних платформ.

З метою систематизації стратегічних підходів до консалтингу на основі мережевої аналітики в таблиці 3 представлено стратегії політичного консалтингу для поляризованих суспільств на основі мережевої аналітики.

Таблиця 3

**Стратегії політичного консалтингу для поляризованих суспільств
на основі мережевої аналітики**

Стратегія	Механізм реалізації	Основні інструменти	Очікуваний ефект
Таргетована комунікація	Використання лідерів думок для поширення повідомлень	Аналіз центральності, соціальні графи	Максимізація охоплення в разі мінімальних витрат, підвищення довіри
Зміцнення міжкластерних зв'язків	Залучення акторів-мостів для комунікації між кластерами	Аналіз міжпосередницької центральності, пошук мостів	Зменшення інформаційної ізоляції, формування комунікаційних коридорів
Адаптивна контентна політика	Формування повідомлень на основі тональності й тематичного аналізу	Контент-аналіз, аналіз сентименту, алгоритми персоналізації	Зниження рівня агресії, підвищення конструктивності дискусій
Рання діагностика ризиків	Моніторинг слабких сигналів радикалізації	Динамічний аналіз кластерів, прогнозування трендів	Запобігання інформаційним кризам, превентивне реагування
Стратегія кроссплатформного впливу	Координація комунікацій у різних соцмережах	Інтегрований аналіз багатоплатформових мереж	Забезпечення стабільного інформаційного поля, зниження маніпулятивних ефектів

Джерело: створено авторами.

Аналіз представлених стратегій демонструє, що ефективність політичного консалтингу в поляризованих суспільствах залежить від здатності поєднувати структурні й змістові підходи. Застосування мережевої аналітики для визначення впливових акторів і конфігурації комунікаційних зв'язків сприяє формуванню максимально точних моделей поведінки аудиторії, а контентні стратегії забезпечують релевантність та емоційну прийнятність повідомлень.

Практична реалізація зазначених стратегій потребує інтеграції аналітичних інструментів з технологіями машинного навчання, які дають змогу автоматизувати класифікацію контенту, прогнозувати реакції аудиторії й оптимізувати розподіл ресурсів. Також важливо враховувати етичний вимір застосування мережевої аналітики, оскільки надмірна персоналізація або маніпуляція інформаційними потоками може посилити недовіру до політичних інститутів і викликати додаткові ризики для демократичних процесів.

Описані стратегії спрямовані не лише на підвищення ефективності політичних комунікацій, а й на зниження рівня соціальної конфліктності, що робить їх актуальними не тільки у виборчих кампаніях, а й у ширшому контексті управління суспільними процесами. Упровадження цих підходів сприятиме формуванню стабільнішого інформаційного середовища та підвищенню рівня громадянської відповідальності в цифрову епоху.

Отже, дослідження засвідчує, що ефективність політичного консалтингу в поляризованих суспільствах безпосередньо залежить від здатності враховувати структурні й змістові характеристики

комунікаційного простору, що формуються під впливом цифрових технологій. Аналіз основних механізмів поляризації показав, що важливими чинниками загострення ідеологічних суперечностей є алгоритмічна селекція інформації, формування інформаційних бульбашок і зростання впливу емоційно забарвленого контенту в соціальних мережах. Це зумовлює необхідність розроблення стратегій, спрямованих не лише на ефективне донесення повідомлень, а й на зниження конфліктності й зміцнення міжгрупової комунікації.

Запропоновані в роботі методи мережевої аналітики – від аналізу центральності до виявлення комунікаційних мостів та кластерів – доводять свою практичну значущість у політичному консалтингу. Їх застосування дає змогу не тільки ідентифікувати лідерів думок і прогнозувати траєкторії поширення контенту, а й своєчасно виявляти «слабкі сигнали» радикалізації, що має вагоме значення для превентивного реагування на інформаційні кризи.

Розроблені стратегії, серед яких – таргетована комунікація, зміцнення міжкластерних зв'язків, адаптивна контентна політика, рання діагностика ризиків і кросплатформний вплив, формують комплексний підхід до роботи в поляризованому середовищі. Їх результативність ґрунтується на інтеграції структурного аналізу мереж із контентним моніторингом та алгоритмами машинного навчання, що дає змогу оптимізувати комунікаційні процеси й знижувати рівень поляризації.

Таким чином, політичний консалтинг у цифрову епоху має трансформуватися у високотехнологічну практику, що поєднує аналітичні, комунікаційні й етичні підходи. Застосування мережевої аналітики не лише підвищує ефективність політичних кампаній, а й сприяє стабілізації суспільних відносин, формуванню культури діалогу та зниженню ризиків деструктивної поляризації. У перспективі ці підходи можуть стати основою для створення збалансованого й безпечного інформаційного середовища в демократичних суспільствах.

Література:

1. Большан І.В. Політичний консалтинг та вплив політичних технологій на електоральну думку. *Політикус*. 2022. № 3. С. 7–13. URL: http://politicus.od.ua/3_2022/1.pdf (дата звернення: 10.08.2025).
2. Ворчакова І.С. Спічрайтинг як невід'ємна складова політичного консалтингу. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2024. № 37. С. 179–185. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.15>.
3. Вплив війни на соціально-економічні системи: безпековий аспект : колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. М.І. Копитко, д.ю.н., проф. З.Р. Кісіль. Львів : ЛьвДУВС, 2024. 394 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7280> (дата звернення: 10.08.2025).
4. Гапоненко В., Іванова Н. Сучасні особливості політичного консалтингу: зарубіжний і вітчизняний досвід. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22 «Політичні науки та методики викладання соціально-політичних дисциплін»*. 2022. № 22(31). С. 84–91. URL: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/pnspd/article/view/1242>.
5. Завгородня Ю. Кіберконфлікти як елемент політичних технологій в інформаційному просторі. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 32. С. 144–148. DOI: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i32.1040>.
6. Кухочька Т.Г. Вплив технологій штучного інтелекту на сучасні політичні комунікації: перспективи та виклики. *Регіональні студії*. 2024. Вип. 38. С. 85–89. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/38/15.pdf> (дата звернення: 22.08.2025).
7. Лисенко Ю.В., Манелюк Ю.М. Технології політичного маніпулювання та їх вплив на громадську думку в сучасних політичних процесах. *Політикус*. 2022. № 5. С. 42–47. URL: http://politicus.od.ua/5_2022/6.pdf (дата звернення: 22.08.2025).
8. Наумкіна С.М., Проноза І.І. Політичний консалтинг в Україні: сучасні напрямки, виклики та перспективи розвитку. *Політичне життя*. 2025. № 2. С. 21–25. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.2.2>.
9. Політичні технології в сучасних владних процесах навчальний посібник / В.Ф. Смолянчук, С.С. Бульбенюк, Ю.М. Манелюк та ін. Київ : КНЕУ, 2021. 328 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/271bf00e-0707-49fc-a533-48b8337359a6> (дата звернення: 22.08.2025).
10. Проноза І.І. Політичний консалтинг в умовах гібридних загроз та інформаційної війни: виклики для демократичних процесів. *Політикус*. 2024. № 4. С. 89–94. URL: http://politicus.od.ua/4_2024/15.pdf (дата звернення: 22.08.2025).
11. Проноза І.І. Політичні PR-технології як інструмент формування політичної свідомості. *Політичне життя*. 2021. № 2. С. 96–101. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2021.2.14>.
12. Радченко О.В., Погорелий С.С. Політичні технології взаємодії органів державної влади та суспільства. *Актуальні проблеми державного управління*. 2011. № 1. С. 309–317. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2011_1_38 (дата звернення: 22.08.2025).
13. Чоста К.С. Етапи становлення та особливості розвитку політичних технологій в Україні: від зародження до цифровізації. *Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-політичний, освітньо-педагогічний аспекти* : матеріали VI Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 26–31 березня 2025 р.). Київ, 2025. С. 1347–1357. URL: https://iod.gov.ua/content/events/72/vi-vseukrayinska-mizhgaluzeva--naukovo-praktichna-onlayn-konferenciya-ukrayinske-suspilstvo--u-perspektivah-rozvitku--istorichniy--socialno-politichniy--osvitno-pedagogichniy-aspekti_publications.pdf?1744869134.7518 (дата звернення: 22.08.2025).

14. Battista D. Political communication in the age of artificial intelligence: an overview of deepfakes and their implications. *Society register*. 2024. Vol. 8. № 2. P. 7–24. URL: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/sr/article/view/42182> (date of access: 22.08.2025).
15. Dawson A., Ball J. *Generating democracy: AI and the coming revolution in political communications*. London, 2024. URL: <https://apo.org.au/sites/default/files/resource-files/2024-01/apo-nid325365.pdf> (date of access: 22.08.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.09.2025

Дата публікації: 28.11.2025